

Det er ikke lett å oppfatte hvem som er fattige, fattigdom er ofte skjult. Men de som har for lite, merker det, og de forhindres fra aktiv samfunnsdeltakelse fra ung alder. SHUTTERSTOCK/NTB SCANPIX (ILLUSTRASJONSBILDE)

Kjenner du fattige barn i Stavanger?

KRONIKK: 89 prosent svarer i en undersøkelse i Stavanger at det finnes fattige barn i byen, men bare 23 prosent kjenner noen. Vet vi ikke tilstrekkelig om hva fattigdom virkelig er?

Mette Tveit

Konservator, Norsk barnemuseum, MUST

Hege Stormark

Konservator, Norsk barnemuseum, MUST

Rundt 3000 Stavangerbarn vokser opp i familier som kan betegnes som fattige. Hva tenker og vet befolkningen i Stavanger om de fattige barna? Norsk barnemuseum har undersøkt dette i tilknytning til en ny utstilling med arbeidstittel «Fattige barn i verdens rikeste land», som åpner 5. juni 2019.

Materielle goder/strukturelle tiltak

Dagens barnefattigdom har stor plass i den offentlige debatten, både lokalt og nasjonalt. I snitt er det siste år skrevet artikler om barnefattigdom mer enn én gang per uke bare i Stavanger Aftenblad, med overskrifter som «900 flere fattige barn på fem år i Stavanger», «Slik vil Stavanger-politikerne jobbe mot barnefattigdom» og «Diskuterte barnefattigdom i Stavanger».

Det er derfor ikke overraskende at hele 89 prosent svarer at det finnes fattige barn i Stavanger i dag. Undersøkelsen viser stor enighet i befolkningen. Vi kjenner til at det bor fattige barn i Stavanger, – men vet vi hvem disse fattige barna er? Bare 23 prosent av respondentene sier at de kjenner fattige stavangerbarn. På

tross av at stadig flere familier og barn havner i denne livssituasjonen, er det 71 prosent av oss som ikke vet hvem de er.

Vet du hvilke tanker, følelser, drømmer og utfordringer disse barna bærer på? Kjenner du noen av disse barna? Hvordan møter du barn og familier som har denne ekstra utfordringen? De fleste i undersøkelsen svarer at de gir klær, penger og andre materielle goder for å hjelpe. Bare noen få svarer at det er behov for inkluderende tiltak og strukturelle endringer. Hva tenker du vi kan og bør gjøre?

Usynlig fattigdom

Funnene våre stemmer godt overens med det forskning forteller om de pengeløses skam og arbeidet med å holde pengemangel skjult for omverdenen. Mangel på kjennskap og kunnskap kan gjøre at vi distanserer oss fra barna. Det er lettere å akseptere at barn må vokse opp med de utfordringene mangel på penger skaper når en ikke kjenner dem og vet hvordan de har det.

Undersøkelsen vår viser at de fleste tenker på fattige som noen som går med skitne klær og som har dårlig hygiene. Bare 10 prosent av de spurte mener at det ikke er mulig å se om noen er fattige. Det kan derfor være vanskelig å forstå at den egentlige grunnen til at klassekameraten ikke deltar på fellesaktiviteter er fordi pengene ikke strekker til.

Svarene avspeiler behov for mer kunnskap om hvordan det oppleves for barn ikke å ha nok penger. Det er behov for en arena hvor barns stemmer kommer frem. Norsk barnemuseum ønsker å være denne arenaen. Derfor lager vi utstillingen.

Penger som inngangsbillett

Forskning viser at det er utfordrende for barn å vokse

opp med fattige foreldre i dagens samfunn. Penger er blitt en viktig inngangsbillett til samfunnslivet, og de som ikke har nok penger, blir ofte ekskludert. Det kan føles skambelagt. Skam knyttet til fattigdom fantes også tidligere, men inngangsbilletten til samfunnsdeltakelse var ikke den samme.

Sven Egil Omdal skriver: «Barndommen på det tidlige 1960-tallet var på en måte pengeløs [...] De fleste aktivitetene som fylte døgnet mellom skole og seng, var gratis. Det var ingen medlemsavgift for å gå på nøst i eplehagen i Avaldsnesgata eller ta hengas på bilene bortover Skagenkaiaen når det var føre til slikt. Eller spille fotball på Grand-tomten eller den skjeve lille gressflekken ved Valbergtårnet. Så sant vi hadde en ball, var det ikke behov for konanter i tillegg.»

Norsk barnemuseum setter lys på samtidsaktuelle problemstillinger knyttet til barndom, og presenterer dem gjerne med historiske tilbakeblikk. I utstillingen skal fortellinger fra ulike tider sammenstilles for å gi nye perspektiv på hva det vil si å være barn av fattige i Norge i dag.

Begrepet «fattige barn»

Det finnes ikke fattige barn, men barn som lever i fattige familier, såkalte lavinntektsfamilier. En lavinntektsfamilie har samlet inntekt mindre enn 60 prosent av medianinntekten. Barn er barn uavhengig av foreldrenes økonomiske kapital. Barn er verken rike eller fattige. For å skape en sammenheng mellom vår utstilling og den offentlige debatten velger vi likevel å bruke utstillingstitelen «Fattige barn i verdens rikeste land». Målet er å skape bedre innsikt i barnas liv. Med ny forståelse tror vi det blir naturlig å velge andre måter å omtale barna på enn fattig.

Alle barn er vårt felles ansvar. Det at noen er mindre heldig enn andre med tanke på hvor mange penger de får tildelt i oppveksten, skal ikke være til hinder for deres muligheter videre i livet. Penger skal ikke fungere som en avgjørende inntektsbillett til aktiv samfunnsdeltakelse.

Det er behov for en arena hvor barns stemmer kommer frem.